

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

ÄRAKIRI

Kohus	Harju Maakohus, Tartu mnt kohtumaja
Kohtukoosseis	kohtunik Indrek Parrest
Otsuse tegemise aeg ja koht	27. oktoober 2008.a, Tallinn
Tsiviilasja number	2-08-750
Tsiviilasi	Aktsiaselts xxx hagi xxx OÜ vastu 14 930,87 krooni väljamõistmiseks
Menetlusosalised ja nende esindajad	<ul style="list-style-type: none">- hageja: Aktsiaselts xxx (registrikood xxx; asukoht xxx)- hageja esindaja: Rein Küttim- kostja: xxx OÜ (registrikood xxx; asukoht xxx)- kostja esindaja: Margus Rebane (Cavere Õigusbüroo OÜ; asukoht Lennuki 22, Tallinn 10145)
Asja läbivaatamise kuupäev	21. oktoober 2008.a; kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

1. Rahuldada hagi osaliselt.
2. Mõista kostjalt xxx OÜ hageja Aktsiaselts xxx kasuks välja viivis summas 1657,36 krooni (üks tuhat kuussada viiskümmend seitse krooni ja 36 senti).

Menetluskulude jaotus

Jätta menetluskulud 11% ulatuses kostja xxx OÜ kanda ning 89% ulatuses hageja Aktsiaselts xxx kanda.

Edasikaebamise kord

Käesoleva kohtuotsuse peale on õigus esitada apellatsioonkaebus Tallinna Ringkonnakohtule

30 päeva jooksul alates otsuse kättetoimetamisest, kuid mitte hiljem kui viie kuu möödumisel kohtuotsuse avalikult teatavastegemisest 27. oktoobril 2008.a. Kaebus võidakse lahendada kirjalikus menetluses, kui kaebuses ei taotleta selle lahendamist istungil.

HAGIAVALDUSE ALUSEKS OLEVAD ASJAOLUD JA HAGEJA NÕUE

1. 10. jaanuaril 2008.a Harju Maakohutule esitatud hagiavaldukes palub mõista kostjalt välja võlgnevuse summas 14 930,87 krooni.

2. Hagiavaldukes kohaselt tellis kostja hagejalt võlaõigusseaduse (VÕS) § 208 mõistes ajavahemikul 10. jaanuar 2005.a – 20. jaanuar 2006.a korduvalt kerget kütteõli. Kaup anti VÕS § 211 kohaselt kostjale üle, võeti kostja poolt allkirjastatud saatelehtede alusel vastu ning talle esitati tasumiseks hageja poolt arved. Seega täitis hageja kõik omapoolsed kohustused kütuse tarnimisel. Vaidlust ei ole kauba kvaliteedi, selle tähtaegse kättetoimetamise, koguse ega ka maksumuse arvutamise osas, sest selle kohta ei ole esitatud mingeid pretensioone ja neid ei saa ka enam esitada. Kostja seevastu rikkus süstemaatiliselt oma kohustusi, kuna ei tasunud ühtki 8-st esitatud arvest tähtaegselt, seda hoolimata korduvatest meeldetuletustest. Eeltoodut arvestades lõpetas hageja kostjale kütuse tarnimise. Hageja esitas kostjale korduvalt tasumiseks viivisarveid. Kostja võlgnevuse kohta väljastati 2006.a ja 2007.a saldokinnitusi. Läbirääkimised vaidluse lahendamiseks kohtuväliselt ei andnud tulemusi, sest kostja seaduslik esindaja M.Lillemets viitab raamatupidamisdokumentide kadumisele ja asjaolule, et tema juhib firmat väga lühikest aega. Nõude suurus hagi esitamise päeva seisuga, s.o 10. jaanuar 2008.a, on 14 930,87 krooni (hagiavaldukes ilmselt ekslikult märgitud 15 038,47 krooni) ja see kujutab endast ainult viivitusintressi.

3. Hagi esitatud nõuete õigusliku alusena on hageja lisaks ülalosundatud sätetele viidanud VÕS §-le 3, § 8 lg-le 2, § 9 lg-le 1, § 11 lg-le 1, § 76 lg-le 1, §-le 94, §-le 100, § 100 lg-le 1, § 108 lg-le 1, § 101 lg 1 p-le 6 ja § 113 lg-le 1.

KOSTJA VASTUVÄITED HAGILE

Kostja hagi ei tunnista ning palub jätta selle rahuldamata.

4. Kohtusse 3. märtsil 2008.a saabunud kirjalikus vastuses hagiavaldukesle esitab kostja järgnevad vastuväited. Poolte vahel puudub kokkulepe viiviste nõudmise õiguse kohta. Hageja on hagiavaldukes viidanud pooltevahelisele lepingule ja nõuab vastavalt väidetavale kokkuleppele viiviste tasumist arvestusega 0,5% maksmata summalt päevas. Kostja ei nõustu hageja seisukohaga. Pooled ei ole kunagi allkirjastanud kirjaliku lepingut või sõlminud suulist lepingut hageja poolt väidetavatel tingimustel. Hageja on asunud seisukohale, et kuivõrd kolmele saatelehele on hageja ühepooltelt kirjutanud viiviste nõudmise õiguse ja viiviste suuruse, siis on kostja selle aktsepteerinud. Selline seisukoht on meelevaldne.

5. Poolte vahel ei ole vaidlust asjaolus, et kostja on hagejalt kaupa otnud ja et kostja on kauba eest ka tasunud. Hageja on kostja poolt tellitud kauba toonud kostja asukohta ja maha laadinud. Kostja poolt on kauba vastuvõtmist kinnitanud kostja remonditöökoja töötaja. Kostja ei nõustu hageja väitega, et allkiri saatelehel tähendab lepingu sõlmimist hageja poolt viidatud tingimustel ja et saateleht ongi kirjalik leping. Hageja seisukohaga on vastuolus ka hageja enda poolt saatelehele trükitu: *"maksetähtaja kinnipidamisel maksab ostja müüjale viivist vastavalt lepingule või lepingu puudumisel 0,5% päevas maksmata summast"*. Seega ka saateleht ise viitab eraldiseisvale kirjalikule lepingule ja saatelehte ei saa käsitleda kui lepingut.

Isegi kui käsitleda saatelehte kui eraldi lepingut või kokkulepet, siis sellele vaatamata ei saanud pooled viiviste nõudmise õiguses kokku leppida, kuivõrd saatelehte ei ole allkirjastanud kostja seaduslik esindaja. Kostja töökoja töötajal ei ole õigust ega volitust lepinguid kostja nimel sõlmida ega kostjale

kohustusi võtta. Kostja töötajal oli küll õigus kaupa vastu võtta, kuid kauba vastuvõtmise õigus ei tähenda, et nimetatud isik saaks või võiks tööandja nimel lepinguid sõlmida.

Samuti tuleb arvestada asjaoluga, et saateleht on tavapraktikas üksnes tõend kauba üleandmise kohta ja kauba vastuvõtja ei peagi saatelehte põhjalikult uurima, et sealt peenes kirjas kirjutatud lepingutingimusi leida. Kontrollida tuleb eelkõige ikkagi kauba koguse ja sortimendi vastavust saatelehele.

Seega poolte vahel puudub leping viiviste nõudmise õiguse kohta. Hageja kauba saatelehte ei saa käsitleda eraldi lepingu või kokkuleppena. Isegi kui saaks, siis ei ole seda allkirjastanud poolte seaduslikud või volitatud esindajad.

6. Kostja vaidleb vastu ka hageja õigusele nõuda seadusest tuleneva viivise tasumist. Hageja on viiviste arvestamise algustähtaja määranud meelevaldselt ja ühepoolset. Hageja on viiviseid arvestama asunud arvel märgitud maksetähtajast. Samas tegelikkuses ei olnud nimetatud ajaks kostjale isegi veel arvet edastatud. Hageja poolt esitatud arved on mitmeid kordi jõudnud kostjani pärast arvel märgitud maksetähtaja saabumist. Seega ei olnudki kostjal võimalust arveid arvetel märgitud ajaks tasuda.

Kostja väiteid tõendavad ka arvetel märgitud andmed. Nimelt on igal arvel viide saatelehele. Samas on saatelehe kuupäev ja arve kuupäev samad, kuigi reaalselt ei oleks see võimalik olnud. Hageja toimetas kostjale kostja asukohta kauba, mille kättesaamist kinnitas kostja töötaja saatelehel ja seejärel postitas hageja kostjale arve. Seega arve koostati ja postitati igal juhul ajaliselt hiljem ja ei saa kanda sama kuupäeva.

Hageja ei saa meelevaldselt määrata tasumise aega ja selle ületamisel nõuda ühepoolset määratud viiviseid.

Eeltoodust tulenevalt on kostja seisukohal, et hageja peab esmalt tõendama kohustuse sissenõutavaks muutumise aega ja alles seejärel võib tõusetuda küsimus seadusjärgsete viiviste nõudmise õiguse osas.

Kuivõrd kostja esitas arveid oluliselt hiljem, kui arvete kuupäevad või maksetähtajad, siis ei muutunud kohustus sissenõutavaks arvetel märgitud aegadel. Samas müüs hageja kostjale kaupa pika aja jooksul ja kordagi ei teavitanud hageja kostjat, et hagejal oleks pretensioone kostjapoolsete kohustuste täitmise suhtes. Seetõttu ei osanud kostja ka eeldada, et poolte vahel võiks aastaid hiljem arvete tasumise aja osas vaidlusi tekkida.

7. Hageja käitumine viivise nõudmisel on kostja hinnangul vastuoluline ja hageja viivisenõue tuleb hea usu põhimõtte kohaselt jätta rahuldamata. Hageja on kostjale kaupa müünud pikema ajaperioodi jooksul. Poolte vahel olid head suhted ja kumbki pool ei teavitanud teist poolt pretensioonidest. Kostja ei osanud eeldada, et hageja võib kunagi aastaid hiljem asuda viiviseid nõudma ja seetõttu ei pööranud kostja ka suurt tähelepanu faktile, et arvete kuupäevad ja maksetähtajad olid tihti möödunud ajaks, mil arve reaalselt kostjani jõudis. Kuivõrd hagejal ei olnud pretensioone arvete tasumiste osas, siis ei saanudki kostja eeldada, et hageja võiks kunagi asuda viiviseid nõudma.

Hageja esindaja võttis esmakordselt kostjaga ühendust 3. jaanuaril 2008.a, nõudes viiviste tasumist summas 35 523,59 krooni. Riigikohtu 6. detsembri 2007.a otsuses tsiviilasjas nr 3-2-1-100-07 on asutud seisukohale, et kuigi pikema ajajooksul õiguse kasutamata jätmine võib sõltuvalt asjaoludest kaasa tuua selle teostamise lubamatuse, ei saa üldjuhul seaduses sätestatud aegumistähtaja sees määrata veel täiendavat hea usu põhimõtetest lähtuvat uut tähtaega, mille jooksul hageja võib oma õiguste kaitseks hagi esitada. Seda õigustaksid ainult erandlikud asjaolud.

Kostja leiab, et käesolevas asjas on selliseks erandlikuks asjaoluks fakt, et hageja ei ole kordagi poolte vahel ise kaubandussuhete ajal viidanud asjaolule, et hageja arvates on kostja viivituses. Oleks hageja sellele viidanud, oleks ka kostja koheselt hakanud kontrollima hageja poolt arvete saabumise ja nendel märgitud kuupäevade vastavust. Samuti ei ole arvetel märgitud varasemat võlgnevust või viivisvõlgnevust.

Käesoleval juhul, kus tehingute toimumisest ja arvete esitamisest on möödas juba ligi kolm aastat, on väga raske koguda tõendeid ja selgitada täpseid asjaolusid. Arvestada tuleb ka, et hageja on esitanud kostja vastu nõude alles pärast poolte vaheliste kaubandussuhete lõppemist. Tõenäoliselt ongi kostja solvunud või pettunud, et kostja hagejalt enam kaupa ei osta ja seetõttu on üritanud kostja vastu nõuet tekitada.

Juhul, kui hageja oleks kostjat koheselt või mõistliku aja jooksul teavitanud, et hageja kavatseb asuda viiviseid nõudma, siis oleks kostjal olnud ka võimalus reageerida ja kujundada oma seisukoht vastava nõude osas. Käesoleval juhul on hageja oodanud kuni aegumistähtaja saabumiseni ja esitanud vahetult enne seda nõude kohtusse, nõudes seega maksimaalseid viiviseid, mis oleks võimalik arvestada. Selline käitumine on vastuolus hea usu põhimõttega.

Kostja on seisukohal, et hageja viivisenõue tuleb hea usu põhimõtte kohaselt jätta rahuldamata.

MENETLUSE KÄIK

8. 15. aprillil 2008.a kohtusse saabunud seisukohas leiab hageja, et kostja vastuses väljatoodud asjaolud ei anna alust hagi rahuldamata jätmiseks. Hageja on seisukohal, et poolte vahel on olemas kokkulepe viiviste nõudmise kohta. Samuti märgib hageja, et ei ole käitunud vastuoluliselt ja/või pahauskselt ega ole minetanud viiviste nõudmise õigust.

Esmalt märgib hageja, et õiguse nõuda kohustuse täitmisega viivitamise eest viivist sätestab VÕS § 113 lg 1 ja 101 lg 1 p 6. Seega saab antud vaidluse korral olla küsimus üksnes viivise suurus. Antud olukorras on kahetsusväärset jäänud kostja poolt allkirjastamata kirjalik leping hageja ja kostja vahel (viidatud leping on hageja poolt allkirjastatud ning kostjale aktsepteerimiseks esitatud). Lepinguprojekti koostamisel sätestati selles ka viivise määr 0,5 % päevas. Jättes lepingu allkirjastamata, kuid hakates esitama kütteõli tellimusi (s.h kütteõli vastu võtma ning kütteõli eest tasuma), tuleb kostja lugeda lepingu tingimusi aktsepteerinuks. Isegi, kui lugeda mainitud lepingut mittesõlmituks, tuleb võtta arvesse hageja poolt esitatud saatelehti, arveid ning nendes sätestatud. Viidatud dokumentidelt nähtub üheselt hageja soov täita tellimusi tingimustel, mille järgi tasumisega viivitamisel rakendatakse viivist 0,5% päevas. VÕS § 9 lg 1 sätestab, et leping sõlmitakse pakkumuse esitamise ja sellele nõustumuse andmisega, samuti muul viisil vastastikuste tahteavalduste vahetamise teel, kui on piisavalt selge, et lepingupooled on saavutanud kokkuleppe. VÕS § 9 lg 2 täiendab, et pakkumusele nõustumuse andmisega on leping sõlmitud ajast, mil pakkumuse esitaja nõustumuse kätte sai. Kui nõustus väljendub teos, mis ei ole otsene tahteavaldus, on leping sõlmitud ajast, mil pakkumuse esitaja teost teada sai, välja arvatud juhul, kui pakkumusest, lepingupoolte vahelisest praktikast või tavast tulenevalt loetakse leping sõlmituks teo tegemisest. Hageja ja kostja vahel oli kestev õigussuhe. Viidatud õigussuhte vältel aktsepteeris kostja korduvalt hageja poolt esitatud kauba saatelehti ning arveid, nendes sätestatud tingimustel. Seega on just kostja isikuks, kes hea usu põhimõtte vastaselt ei ole kuni poolte koostöö lõppemiseni teatanud, et ta sellistel tingimustel kauba ostmisega ei nõustu (ning vaatamata sellele on kaupa tellinud ning seda ilma mistahes märkuseid ning pretensioone esitamata vastu võtnud). Eelnevast tulenevalt tuleb kostja lugeda aktsepteerinuks kauba tellimise tingimusi (s.h kohustust tasuda viivist 0,5 % päevas arve tasumisega viivitamise eest).

Arusaamatuks jääb, milles väljendub hageja pahausksus viivisnõude esitamisel. Sellise nõude esitamise õiguse näeb ette seadus ning terve poolte vahelise koostöö vältel on hageja igal esitatud

arvel ning kauba saatelehel juhtinud tähelepanu rakendatavale viivisemäärale.

Antud vaidluse puhul ei esine kostja poolt osundatud Riigikohtu lahendis märgitud erandlikke asjaolusid, millele tuginedes oleks alust lugeda hageja kaotanuks õiguse viiviste nõudmiseks. Just vastupidi – hageja on iga arve ning saatelehe esitamisel juhtinud kohaldatavale viivisemäärale tähelepanu ning sellistel tingimustel on kostja poolt tellimusi esitatud ning kaup vastu võetud.

Tähelepanuta tuleb jätta ka kostja vastuväited seoses töökoja töötaja volituste puudumisega. Kostja on korduvalt võimaldanud oma töötajatel nii kaupa vastu võtta kui ka hageja poolt esitatud saatelehti (nendes sätestatud tingimustel) aktsepteerida. Kostja argumentatsioon võiks olla asjakohane saatelehe ühekordsel ekslikul aktsepteerimisel kostja töötaja poolt, mitte aga poolte pikaajalise koostöö vältel. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 132 lg 1 sätestab, et isik vastutab teise isiku käitumise või temast tulenevate asjaolude eest, kui ta kasutab seda isikut oma kohustuste täitmisel ja selle isiku käitumine või temast tulenevad asjaolud on seotud selle kohustuse täitmisega. Antud olukorras on kostja oma käitumisega loonud hagejale ettekujutuse, et kostja töötajatel, kes kaupa korduvalt vastu võtsid, oli ka vastav volitus seda teha (ning vastupidiselt ei pidanudki hageja eeldama, et kõik kütteõli saadetised peab vastu võtma kostja juhatuse liige isiklikult).

Arusaamatu ning põhjendamatu on ka kostja seisukoht, justkui ei oleks hagejal õigust nõuda ka seadusjärgset viivist. Selline seisukoht ei ole kooskõlas VÕS-s sätestatuga. Erinevalt nt leppetrahvi regulatsioonist (VÕS § 159 lg 2) ei eelda viivisnõude esitamise õiguse olemasolu viivisnõude viivitamatut esitamist. Mitte ühestki hageja teost ja/või hageja käitumisest ei saanud kostja järeldada, et hageja on oma viivisnõudest loobunud.

Antud tsiviilasjas puudub seega vaidlus pikaajalise õigussuhte olemasolus hageja ning kostja vahel. Samuti puudub vaidlus küsimuses, et kütteõli eest esitatud arved on kostja poolt ka tasutud. Vaidlust ei ole selles, et kostja on olnud viivituses arvete tasumisega. Samuti nähtub arvetelt nende väljastamise tähtpäev ning maksetähtaeg.

Oluline on, et arved ei ole väljastatud ebamõistlikult lühikese maksetähtajaga (pigem vastupidi) ning kokkulepitud viivisemäär 0,5 % päevas ei ole ebamõistlikult suur.

9. 22. septembril 2008.a toimunud kohtu eelistungil jäi hageja esindaja esitatud väidete ja nõuete juurde ning palus hagi rahuldada. Kostja esindaja vaidles hagile vastu, paludes jätta selle rahuldamata.

10. Samal eelistungil otsustas kohus poolte nõusolekul lahendada asi kirjalikus menetluses seda kohtuistungil arutamata vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 403 lg-le 1. Kohus määras menetlusosalistega kooskõlastatult avalduste ja dokumentide esitamise tähtpäevaks 6. oktoobri 2008.a ning teatas, et otsus tehakse avalikult teatavaks 27. oktoobril 2008.a Harju Maakohtu Tartu mnt kohtumaja tsiviilkantslei kaudu.

Täiendavaid avaldusi ega dokumente menetlusosalised pärast 22. septembri 2008.a eelistungit kohtule esitanud ei ole.

KOHTUOTSUSE PÕHJENDUSED

11. Kohus leiab, et hagi kuulub rahuldamisele osaliselt.

Vastavalt TsMS § 5 lg-le 1 menetletakse hagi poolte esitatud asjaolude ja taotluste alusel, lähtudes nõudest. Sama paragrahvi teise lõike teise lause kohaselt määrab pool ise, mis asjaolud ta oma nõude põhjendamiseks esitab ja milliste tõenditega neid asjaolusid tõendab.

12. Pooled ei vaidle järgmiste õiguslikku tähtsust omavate asjaolude üle. Vaidlust ei ole kauba kvaliteedi, selle tähtaegse kättetoimetamise, koguse ega ka maksumuse arvutamise osas. Puudub ka vaidlus selles, et hageja on kostja poolt tellitud kauba toonud kostja asukohta ja maha laadinud, kostja poolt on kauba vastuvõtmist kinnitanud kostja remonditöökoja töötaja. Samuti puudub vaidlus selles, et hagiavalduses mainitud arved (tarnitud kütteõli eest) on kostja poolt käesolevaks hetkeks tasutud.

13. Pooled vaidlevad viivise nõudmise õiguse ja selle suuruse üle. Kostja ei nõustu hageja väitega, et allkiri saatelehel tähendab lepingu sõlmimist hageja poolt viidatud tingimustel ja et saateleht ongi kirjalik leping. Kostja leiab, et viivisenõue on vastuolus hea usu põhimõttega.

14. Hageja arvates rikkus kostja süstemaatiliselt oma kohustusi, kuna ei tasunud ühtki kaheksast esitatud arvet tähtaegselt ning tuginedes kostjale tasumiseks esitatud saatelehtedele on hagejal õigus nõuda kostjalt arvete tähtaegse tasumata jätmise tõttu viivist. Seejuures tugines hageja arvete nr 28070, nr 28589, nr 29145, nr 29729 ja nr 31358 tasumisega viivitamise eest viivise arvestamisel VÕS §-st 94 ja §-st 113. Arvete nr 33059, nr 33874 ja nr 34414 õigeaegse tasumata jätmisel tugines hageja vedelkütuse saatelehtedelt ja arvetest nähtuvale, mille kohaselt rakendatakse arvete tasumisega viivitamisel viivist määras 0,5% päevas. Hageja arvestuse järgi tuleb kostjal maksta hagejale ajavahemiku 25. jaanuar 2005.a kuni 26. mai 2006.a eest viivist kokku summas 14 930,87 krooni.

15. VÕS § 76 lg 1 kohaselt tuleb kohustus täita vastavalt lepingule või seadusele. Sama paragrahvi lõike 3 järgi loetakse kohustus täidetuks, kui see on täidetud täitmise vastuvõtmiseks õigustatud isikule õigel ajal, õiges kohus ja õigel viisil. Kui kohustuse täitmise tähtpäev on kindlaks määratud või tuleneb võlasuhte olemusest, tuleb kohustus täita sellel tähtpäeval (VÕS § 82 lg 1). Kohustus muutub sissenõutavaks, kui võlausaldajal on õigus nõuda kohustuse täitmist (VÕS § 82 lg 7).

Vastavalt VÕS § 113 lg-le 1 võib võlausaldaja rahalise kohustuse täitmisega viivitamise korral nõuda võlgnikult viivitusintressi (viivis), arvates kohustuse sissenõutavaks muutumisest kuni kohase täitmiseni. Viivise määraks loetakse VÕS §-s 94 sätestatud intressimäär, millele lisandub seitse protsenti aastas.

16. Hagiavaldusest lisana esitatud viivise arvestusest (vt toimik, lk 21) nähtuvalt soovib hageja viivise väljamõistmist kostjalt alljärgnevalt:

- arve nr 28070 alusel 119,05 krooni (viivituse periood 25. jaanuar 2005.a – 5. aprill 2005.a, s.o 71 päeva, tasumata oli 6800,34 krooni, viivise määr aasta baasil 9%);
- arve nr 28589 alusel 158,25 krooni (viivituse periood 24. veebruar 2005.a – 1. juuni 2005.a, s.o 98 päeva, tasumata oli 6549 krooni, viivise määr aasta baasil 9%);
- arve nr 29145 alusel 323,14 krooni (viivituse periood 18. märts 2005.a – 27. august 2005.a, s.o 163 päeva, tasumata oli 8040,05 krooni, viivise määr aasta baasil 9%);
- arve nr 29729 alusel 251,98 krooni (viivituse periood 14. aprill 2005.a – 31. august 2005.a, s.o 140 päeva, tasumata oli 7299,48 krooni, viivise määr aasta baasil 9%);
- arve nr 31358 alusel 103,79 krooni (viivituse periood 17. september 2005.a – 26. oktoober 2005.a, s.o 40 päeva, tasumata oli 10 523,54 krooni, viivise määr aasta baasil 9%) ja 2,72 krooni (viivituse periood 27. oktoober 2005.a – 28. oktoober 2005.a, s.o 2 päeva, tasumata oli 5000 krooni, viivise määr aasta baasil 9%);
- arve nr 33059 alusel 205,41 krooni (viivituse periood 28. detsember 2005.a – 31. detsember 2005.a, s.o 4 päeva, tasumata oli 10 270,55 krooni, viivise määr päevas 0,50%), 4570,39 krooni (viivituse periood 1. jaanuar 2006.a – 30. märts 2006.a, s.o 89 päeva, tasumata oli 10 270,55 krooni, viivise määr päevas 0,50%) ja 368,94 krooni

(viivituse periood 31. märts 2006.a – 13. aprill 2006.a, s.o 14 päeva, tasumata oli 5270,55 krooni, viivise määr päevas 0,50%);

- arve nr 33874 alusel 3480 krooni (viivituse periood 4. veebruar 2006.a – 24. aprill 2006.a, s.o 80 päeva, tasumata oli 8700 krooni, viivise määr päevas 0,50%), 400 krooni (viivituse periood 25. aprill 2006.a – 4. mai 2006.a, s.o 10 päeva, tasumata oli 8000 krooni, viivise määr päevas 0,50%), 75 krooni (viivituse periood 5. mai 2006.a – 9. mai 2006.a, s.o 5 päeva, tasumata oli 3000 krooni, viivise määr päevas 0,50%) ja 15 krooni (viivituse periood 10. mai 2006.a – 10. mai 2006.a, s.o 1 päeva, tasumata oli 3000 krooni, viivise määr päevas 0,50%);
- arve nr 34414 alusel 4699,18 krooni (viivituse periood 23. veebruar 2006.a – 22. mai 2006.a, s.o 89 päeva, tasumata oli 10 559,95 krooni, viivise määr päevas 0,50%), 118,50 krooni (viivituse periood 23. mai 2006.a – 25. mai 2006.a, s.o 3 päeva, tasumata oli 7900 krooni, viivise määr päevas 0,50%) ja 39,50 krooni (viivituse periood 26. mai 2006.a – 26. mai 2006.a, s.o 1 päeva, tasumata oli 7900 krooni, viivise määr päevas 0,50%).

17. Arve nr 28070 alusel tähtaegselt tasumata 6800,34 krooni ühe päeva viivis on 1,70 krooni (s.o $6800,34 \times 0,025\%$), ajavahemikus 25. jaanuarist 2005.a kuni 5. aprillini 2005.a on 71 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 120,70 krooni (s.o $71 \times 1,70$ kr). Arve nr 28589 alusel tähtaegselt tasumata 6549 krooni ühe päeva viivis on 1,64 krooni (s.o $6549 \times 0,025\%$), ajavahemikus 24. veebruarist 2005.a kuni 1. juunini 2005.a on 98 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 160,72 krooni (s.o $98 \times 1,64$ kr). Arve nr 29145 alusel tähtaegselt tasumata 8040,05 krooni ühe päeva viivis on 2,01 krooni (s.o $8040,05 \times 0,025\%$), ajavahemikus 18. märtsist 2005.a kuni 27. augustini 2005.a on 163 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 327,63 krooni (s.o $163 \times 2,01$ kr). Arve nr 29729 alusel tähtaegselt tasumata 7299,48 krooni ühe päeva viivis on 1,82 krooni (s.o $7299,48 \times 0,025\%$), ajavahemikus 14. aprillist 2005.a kuni 31. augustini 2005.a on 140 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 254,80 krooni (s.o $140 \times 1,82$ kr). Arve nr 31358 alusel tähtaegselt tasumata 10 523,54 krooni ühe päeva viivis on 2,63 krooni (s.o $10\,523,54 \times 0,025\%$), ajavahemikus 17 septembrist 2005.a kuni 26. oktoobrini 2005.a on 40 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 105,20 krooni (s.o $40 \times 2,63$ kr); sama arve alusel tähtaegselt tasumata 5523,54 krooni ühe päeva viivis on 1,38 krooni (s.o $5523,54 \times 0,025\%$), ajavahemikus 27. oktoobrist 2005.a kuni 28. oktoobrini 2005.a on 2 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 2,76 krooni (s.o $2 \times 1,38$ kr).

Kohus märgib, et hagiavaldusele lisatud viivise arvestuse tabeli alusel oleks hagejal arvete nr 28070, nr 28589, nr 29145, nr 29729 ja nr 31358 tasumisega viivitamise eest õigus nõuda kustjalt viivist summas 971,81 krooni (s.o $120,70 + 160,72 + 327,63 + 254,80 + 105,20 + 2,76$). Hageja on palunud kõnealuste arvete alusel viivise välja mõista 958,93 krooni ulatuses. Samas märgib kohus, et viivise arvestuse tabelis ja arvetel nr 28070, nr 28589, nr 29145, nr 29729 ja nr 31358 olevad maksetähtajad on erinevad, samuti arvetel nr 28070, nr 29729 ja nr 31358 märgitud tasumisele kuuluvad summad. Näiteks arve nr 28070 (vt toimik, lk 12) maksetähtaeg arvel märgitu kohaselt on 19. jaanuar 2005.a ning tasumisele kuuluv summa on 6800,35 krooni, kuid viivise arvestuse tabelis on märgitud maksetähtajaks 24. jaanuar 2005.a (viivituse periood 25. jaanuar 2005.a – 5. aprill 2005.a, s.o 71 päeva) ning summaks 6800,34 krooni. Seega oleks hagejal õigus nõuda kustjalt nimetatud arve alusel tähtaegselt tasumata 6800,35 kroonilt viivist perioodi 20. jaanuar 2005.a kuni 5. aprill 2005.a (s.o 75 päeva) eest. Juhindudes TsMS § 5 lg-s 1 sätestatust mõistab kohus kustjalt arvete nr 28070, nr 28589, nr 29145, nr 29729 ja nr 31358 alusel viivise välja 958,93 krooni.

18. Hageja on lähtunud kolme viimase arve puhul (nr 33059, nr 33874 ja nr 34414) viivisemäärast 0,50% päevas.

Kohtu hinnangul ei ole viivise nõudmine nimetatud määras käesoleval juhul põhjendatud. Hageja leiab, et kostja aktsepteeris kaupa vastu võttes ja arveid alla kirjutades hageja poolt arvetel kirjeldatud müügilepingu tingimusi. Kohus märgib esmalt, et kirjalikus vormis sõlmitud lepingut vaidlusaluste arvete esitamiseks poolte vahel sõlmitud ei ole. Hageja on küll osundanud väidetavale (allkirjastamata) lepinguprojektile, kuid see ei saa olla VÕS § 14 lg-st 3 lähtuvalt pooltele õiguslikult siduv. Seega saaks viivisekokkulepe tuleneda üksnes hageja poolt osundatud kauba saatelehtedest. Kauba saatelehtedel fikseeritud viivisemäärast 0,50% ei saa kohtu arvates siiski järeldada, et pooled olid sellises viivisemääras kokku leppinud. Kohus nõustub kostja seisukohaga, et saatelehed allkirjastanud kostja töötajal oli küll õigus kaupa vastu võtta, kuid kauba vastuvõtmise õigus veel ei tähenda, et kõnealune isik saaks või võiks tööandja nimel lepinguid sõlmida. Seega ei olnud töökoja töötajal õigust ega volitust kostja nimel lepinguid sõlmida ega kostjale kohustusi võtta. Hagejal puudus kohtu hinnangul ka mõistlik alus eeldada taoliste volituste olemasolu, mistõttu ei saa lugeda volitust kostja poolt antuks TsÜS § 118 lg 2 alusel. Väidetavad pikaajalised õigussuhted ei oma siinkohal iseseisvat tähtsust, kuna viivisenõudeid ei ole hageja enne 2008.a jaanuari kostjale esitanud ning kostja ei ole viiviseid hageja poolt nõutud määras kunagi tasunud. Hageja viide TsÜS § 132 lg-le 1 on hagi aluseks olevate asjaolude kontekstis õiguslikult asjakohatu. Hageja ei ole välja toonud, et töötaja käitumisest tulenevalt oleks kostjal vastutus tekkinud. Kõnealune norm võiks olla kohaldatav näiteks juhul, kui kostja töötaja oleks keeldunud ostetud kütuse vastuvõtmisest (kuid kostja hiljem eitaks seda).

Kohus peab vajalikuks lisada, et tulenevalt TsÜS § 68 lg-st 4 ja VÕS § 20 lg-st 2 ei saa vaikimist ja tegevusetust reeglina lugeda tahteavalduseks, s.a juhul kui vaikimise ja tegevusetuse lugemine tahteavalduseks tuleneb seadusest, isikute kokkuleppesest või nende vahelisest praktikast või nende tegevus- või kutsealal kehtivatest tavadest. Kohus leiab, et kostja vaikimist ja tegevusetust ei saa käesoleval juhul lugeda aktseptiks maksetähtaegade ja viise suuruse osas.

19. Eeltoodu ei võta hagejalt siiski õigust nõuda viivist seadusjärgses ulatuses. Kohus osundab siinkohal Riigikohtu 7. novembri 2005.a otsuses tsiviilasjas nr 3-2-1-100-05 (p 16) avaldatud seisukohale, millest nähtub, et juhul, kui hageja nõuab viivist, kuid pole tõendanud viivise kohta kokkuleppe olemasolu, tuleb tema nõuet käsitada seadusest tuleneva viivise nõudena.

Vastavalt Eesti Panga poolt väljaandes Ametlikud Teadaanded 1. juulil 2005.a avaldatud teatele oli VÕS § 94 lg-s 1 nimetatud Euroopa Keskpanga põhirefinantseerimisoperatsioonidele kohaldatav viimane intressimäär enne 1. juulit 2005.a 2% ning vastavalt 30. detsembril 2005.a avaldatud teatele viimane intressimäär enne 1. jaanuari 2006.a 2,25%. Viimane nimetatud määr tuleb viivisemäära leidmisel aluseks võtta kuni järgmise intressimäära teate avaldamiseni Eesti Panga poolt 30. juunil 2006.a. Arvestades VÕS § 113 lg-s 1 sätestatut, tuleb aasta viivisemääraks lugeda seega arve nr 33059 puhul 10 270,55 krooni tasumise viivituse perioodi 28. detsember 2005.a – 31. detsember 2005.a eest 9%, mis teeb vastavalt päeva viivisemääraks 0,025% (s.o $9 : 365$) ning sama arve 10 270,55 krooni tasumise viivituse perioodi 1. jaanuar 2006.a – 30 märts 2006.a ja 5270,55 krooni tasumise viivituse perioodi 31. märts 2006.a – 13. aprill 2006.a eest 9,25%, mis teeb vastavalt päeva viivisemääraks 0,025% (s.o $9,25 : 365$). Arvete nr 33874 ja nr 34414 puhul tuleb aasta viivisemääraks lugeda samuti 9,25%, mis teeb vastavalt päeva viivisemääraks 0,025% (s.o $9,25 : 365$). Arve nr 33059 alusel tähtaegselt tasumata 10 270,55 krooni ühe päeva viivis on 2,57 krooni (s.o $10\,270,55 \times 0,025\%$), ajavahemikus 28. detsembrist 2005.a kuni 31. detsembrini 2005.a on 4 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 10,28 krooni (s.o $4 \times 2,57$ kr); sama arve alusel tähtaegselt tasumata 10 270,55 krooni ühe päeva viivis on 2,57 krooni (s.o $10\,270,55 \times 0,025\%$), ajavahemikus 1. jaanuarist 2006.a kuni 30. märtsini 2006.a on 89 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 228,73 krooni (s.o $89 \times 2,57$ kr); sama arve alusel tähtaegselt tasumata 5270,55 krooni ühe päeva viivis on 1,32 krooni (s.o $5270,55 \times 0,025\%$), ajavahemikus 31. märtsist 2006.a kuni 13. aprillini 2006.a on 14 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 18,48 krooni (s.o $14 \times 1,32$ kr). Arve nr

33874 alusel tähtaegselt tasumata 8700 krooni ühe päeva viivis on 2,17 krooni (s.o $8700 \times 0,025\%$), ajavahemikus 4. veebruarist 2006.a kuni 24. aprillini 2006.a on 80 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 173,60 krooni (s.o $80 \times 2,17$ kr); sama arve alusel tähtaegselt tasumata 8000 krooni ühe päeva viivis on 2 krooni (s.o $8000 \times 0,025\%$), ajavahemikus 25. aprillist 2006.a kuni 4. maini 2006.a on 10 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 20 krooni (s.o 10×2 kr); sama arve alusel tähtaegselt tasumata 3000 krooni ühe päeva viivis on 0,75 krooni (s.o $3000 \times 0,025\%$), ajavahemikus 5. maist 2006.a kuni 9. maini 2006.a on 5 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 3,75 krooni (s.o $5 \times 0,75$ kr); sama arve alusel tähtaegselt tasumata 3000 krooni ühe päeva viivis on 0,75 krooni (s.o $3000 \times 0,025\%$), ajavahemikus 10. maist 2006.a kuni 10. maini 2006.a on 1 päev ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 0,75 krooni (s.o $1 \times 0,75$ kr). Arve nr 34414 alusel tähtaegselt tasumata 10 559,95 krooni ühe päeva viivis on 2,64 krooni (s.o $10\,559,95 \times 0,025\%$), ajavahemikus 23. veebruarist 2006.a kuni 22. maini 2006.a on 89 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 234,96 krooni (s.o $89 \times 2,64$ kr); sama arve alusel tähtaegselt tasumata 7900 krooni ühe päeva viivis on 1,97 krooni (s.o $7900 \times 0,025\%$), ajavahemikus 23. maist 2006.a kuni 25. maini 2006.a on 3 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 5,91 krooni (s.o $3 \times 1,97$ kr); sama arve alusel tähtaegselt tasumata 7900 krooni ühe päeva viivis on 1,97 krooni (s.o $7900 \times 0,025\%$), ajavahemikus 26. maist 2006.a kuni 26. maini 2006.a on 1 päeva ning sissenõutavaks muutunud viivise moodustab 1,97 krooni (s.o $1 \times 1,97$ kr).

Hagejal on arvete nr 33059, nr 33874 ja nr 34414 alusel õigus nõuda kostjalt viivist ülaltoodud arvutuste kohaselt 698,43 krooni. Hageja on palunud kõnealuste arvete alusel kostjalt viivise välja mõista summas 13 971,92 krooni. Kohus mõistab kostjalt hageja kasuks välja viivise 698,43 krooni (s.o $10,28 + 228,73 + 18,48 + 173,60 + 20 + 3,75 + 0,75 + 234,96 + 5,91 + 1,97$) ulatuses.

Lähtudes eeltoodust, rahuldab kohus hagi kokku 1657,36 krooni (s.o $958,93$ kr + $698,43$ kr) ulatuses.

20. Kostja on oma kirjalikus vastuses leidnud, et hageja poolt esitatud viivisenõue on vastuolus hea usu põhimõttega. Kuivõrd kostja esitas arveid oluliselt hiljem, kui arvete kuupäevad või maksetähtajad, siis ei muutunud kohustus sissenõutavaks arvetel märgitud aegadel. Samas müüs hageja kostjale kaupa pika aja jooksul ja kordagi ei teavitanud hageja kostjat, et hagejal oleks pretensioone kostjapoolsete kohustuste täitmise suhtes. Seetõttu ei osanud kostja ka eeldada, et pooltevahel võiks aastaid hiljem arvete tasumise aja osas vaidlusi tekkida. Kuivõrd hagejal ei olnud pretensioone arvete tasumiste osas, siis ei saanudki kostja eeldada, et hageja võiks kunagi asuda viiviseid nõudma.

Kohus kostja nimetatud vastuväidetega ei nõustu. Kostja on iseenesest õigesti osundanud Riigikohtu 2. juuni 2003.a otsuses tsiviilasjas nr 3-2-1-70-03 (p 13) avaldatud seisukohale, mille kohaselt võib pikema aja jooksul õiguse kasutamata jätmine sõltuvalt asjaoludest kaasa tuua selle teostamise lubamatuse, kuid siiski ei saa üldjuhul seaduses sätestatud aegumistähtaaja sees määrata veel täiendavat hea usu põhimõttest lähtuvat uut tähtaega, mille jooksul hageja võib oma õiguste kaitseks hagi esitada. Seda õigustaksid ainult erandlikud asjaolud. Nimetatud seisukohta on Riigikohtu tsiviilkolleegium korranud ka hilisemates lahendites (vt nt: 6. detsembri 2007.a otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-100-07 (p 16)). Kohtu hinnangul ei ole aga kostja poolt välja toodud asjaolud vaadeldavad taoliste erandlike asjaoludena.

Asja materjalidest nähtuvalt on kostja töötaja (s.t selleks volitatud isik) allkirjastanud hageja nõuete aluseks olevad saatelehed, seega ka saatelehed kätte saanud (vt toimik, lk 4-11). Kostja ei ole esitanud pretensioone kauba kvaliteedi kohta ega vaidlustanud arvete kättesaamist (vaidluse all on küll arvete saamise aeg). Seega pidi kostja olema teadlik saatelehtede ja arvete alusel

tekkinud tähtaegselt täitmata rahalisest kohustusest. Kohtu hinnangul ei saa kostja vabandada oma kohustuste täitmata jätmist sellega, et hageja ei ole väidetavalt vastavasisulist nõuet (meeldetuletust) esitanud. Hageja on hagi esitanud seadusest tuleneva (TsÜS § 146 lg 1) aegumistähtaaja jooksul. Seetõttu kuulub hageja poolt esitatud viivisenõue kostja vastu ülalmärgitud ulatuses rahuldamisele.

21. Kostja on asunud oma vastuväidetes ka seisukohale, et hageja ei ole tõendanud (arvetel kajastuva) rahalise kohustuse sissenõutavaks muutmise aega ning määranud viiviste arvestamise algustähtaaja meelevaldselt ja ühepoolset. Kostja väidete kohaselt ei olnud vaidlusalused arved nende maksetähtajaks veel kostjani jõudnud. Kohus leiab, et kostja kõnealune vastuväide on tõendamata. Hageja esindaja on 22. septembri 2008.a eelistungil selgitanud, kuidas toimus kütuse üleandmine ja arvete esitamine (vt toimik, lk 50). Kuivõrd poolte vahel puudus kütuse tarnimist reguleeriv kirjalik leping, ei ole kohtul alust vastupidist kinnitavate tõendite puudumisel kahelda hageja esindaja selgitustes, mille kohaselt anti arve kliendile tõenäoliselt üle koos kauba saatelehega. Kuivõrd arvete tasumisega seonduv poolte vahel lepinguga täpsemalt reguleeritud ei olnud, võis hageja määrata arve tasumiseks ühepoolset mõistliku tähtaaja (VSO § 82 lg 2).

22. TsMS § 173 lg 1 kohaselt esitab asja menetlenud kohus kohtuotsuses menetluskulude jaotuse menetlusosaliste vahel. TsMS § 163 lg 1 järgi kannavad hagi osalise rahuldamise korral pooled menetluskulud võrdsetes osades, kui kohus ei jaota menetluskulusid võrdeliselt hagi rahuldamisega või ei jätta menetluskulusid täielikult või osaliselt poolte endi kanda. Kuivõrd kohus rahuldab esitatud rahalise nõude summast (14 930,87 kr) lähtudes hagi ligikaudselt 11% ulatuses, peab kohus TsMS § 163 lg-st 1 juhindudes põhjendatuks jätta menetluskulud 89% ulatuses hageja ja 11% ulatuses kostja kanda.

Pooled võivad nõuda menetluskulude rahalist kindlaksmääramist asja lahendanud esimese astme kohtult 30 päeva jooksul alates kulude jaotuse kohta tehtud lahendi jõustumisest. Hüvitatava summa kindlakstegemise avaldus esitatakse asja menetlenud esimeses astme kohtule, avaldusele lisatakse menetluskulude nimekiri ja kulusid tõendavad dokumendid.

23. Asja materjalidest nähtuvalt on hageja kohtu poole pöördumisel tasunud riigilõivu 1250 krooni. Tulenevalt TsMS § 133 lg-st 1 arvutatakse hagihind põhinõude järgi. TsMS § 139 lg 3 sätestab, et riigilõivu suurus sõltub tsiviilasja hinnast. Käesolevas asjas on tsiviilasja hinnaks 14 930,87 krooni. Riigilõivuseaduse (RLS) § 56 lg 1 järgi hagiavalduse esitamisel tasutakse riigilõivu lähtuvalt hagihinnast RLS lisa 1 järgi või kindla summana. RLS lisa 1 kohaselt kuni 15 000 krooni hinnaga hagilt tuleb tasuda riigilõivu 1000 krooni. Lähtudes TsMS § 150 lg 1 p-st 1, kuulub riigilõiv enamtasutud osas tagastamisele. Vastavalt TsMS § 150 lg-le 3 tagastatakse riigilõiv riigilõivu tasunud isiku nõudel määruse alusel.

Indrek Parrest /allkiri/
kohtunik

**ÄRAKIRI ÕIGE
KOHTUNIK**